

Trwy'r Twyni Tywod: Dulliau cynaliadwy o reoli tirwedd arfordirol Pen-y-bont ar Ogwr

Sefydliad arweiniol: Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

E-bost: Mark.Blackmore@bridgend.gov.uk

Dyfarniad Grant: £312,541

Lleoliad: Gwarchodfa Natur Genedlaethol Cynffig, Pen-y-bont ar Ogwr

Mae'r ardal brosiect hon yn cynnwys tirweddau systemau Twyni Cynffig a Merthyr Mawr yn Ne Cymru ac fe'u dynodir yn Warchodfa Natur Genedlaethol (NNR) ac yn ardal gadwraeth arbennig (ACA). Unwaith yn system dwyni enfawr, mae'r ddwy ecosystem bwysig hyn bellach wedi'u gwahanu gan Arfordir Porthcawl, dau gwrs golff a thir fferm sefydlog.

Nod y prosiect Trwy'r Twyni Tywod yw ffurfio cydweithrediad rhwng rheolwyr NNR, tirfeddianwyr lleol, clybiau golff a ffermwyr i reoli tirwedd yr arfordir yn gynaliadwy, gwella ecosystemau, cynyddu bioamrywiaeth a chysylltedd er mwyn edrych ar fanteision hyn oll i bobl, busnesau lleol a chymunedau.

Mae gwaith sylweddol i adfer a rheoli cynefinoedd ochr yn ochr â phori cynaliadwy wedi cyfrannu at gadernid ecosystem y twyni a'u cynaliadwyedd hirdymor. Mae gwaith helaeth i glirio prysgwydd, adfer waliau cerrig sychion ar raddfa fawr, gosod gwrychoedd a bondocio, i gyd wedi arwain at rai canlyniadau rhagorol. Cofnodwyd cynnydd sylweddol mewn bioamrywiaeth drwy gyfrifiadau rhywogaethau. Cafodd tegeirianau y fign galchog y flwyddyn orau erioed gyda 3000+ yn cael eu cofnodi yn yr arolwg, o'u cymharu i ryw 100 yn yr astudiaethau llinell sylfaen; sy'n dangos gwydnwch, gwell cysylltedd a sefydlogrwydd twyni yn yr amser byr hwn.

Bydd y prosiect hefyd yn cydweithio â busnesau lleol fel clybiau golff i'w helpu i barhau i berfformio'n gynaliadwy ac i gyflawni eu huchelgais o gael label Eco Ardystiedig GEO.

Mae'r prosiect wedi gweithredu gwaith addysg gydag ysgolion lleol a darparu lleoliadau gwaith i fyfyrwyr sy'n astudio rheoli cefn gwlad wedi'i dargedu yng Ngwarchodfa Natur Genedlaethol Cynffig a'r ardaloedd arfordirol cyfagos. Fel rhan o'u lleoliadau profiad gwaith, maent yn cymryd seibiant o'u hastudiaethau yn Adran Bioleg Prifysgol Abertawe i ddysgu am y ffyrdd ymarferol y mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr yn rheoli ei Warchodfeydd Natur Cenedlaethol ac yn gwella ecoleg y parth arfordirol.

Mae'r prosiect hefyd yn anelu at fanteisio i'r eithaf ar gyfleoedd iechyd a llesiant yr ardal drwy wella seilwaith gwyrdd. Mae llwybrau cerdded hygyrch sy'n cael eu cynnal a'u cadw'n dda, gan ganolbwyntio ar hyrwyddo a datblygu llwybr yr arfordir ac annog ymwelwyr i'r mannau gwyrdd o safon. Caiff y cyhoedd eu haddysgu drwy arwyddion am yr effaith y gallant ei chael ar yr amgylchedd hwn a sut y gallant helpu i gadw'r lle anhygoel hwn yn ddiogel.

Adfer Cynefinoedd: Rheoli cynefinoedd y gaeaf yng Ngwarchodfa Cynffig, gan grafu twyni newydd a gwaith helaeth i glirio prysgwydd

Rhaglenni Gwirfoddoli: 87 o bobl yn cymryd rhan mewn cyrsiau hyfforddi i wirfoddolwyr, gyda 191 o bobl wedi cymryd rhan hyd yn hyn

Hyfforddiant a Chreu Swyddi: 135 o ddiwrnodau hyfforddi wedi'u cynnal, sy'n amrywio o ddefnyddio peiriannau cloddio bach i adnabod infertebrata a monitro

Cydweithio a Meithrin Cysylltiadau: mae 20 o sefydliadau gwahanol wedi ymgysylltu â mwy na 60 o bobl o dirfeddianwyr lleol a ffermwyr i sefydliadau anllywodraethol amgylcheddol drwy ddigwyddiadau partneriaeth

Cydweithio a Meithrin Partneriaethau: Drwy gefnogi'r prosiect mae'r ddau glwb golff ar y dirwedd hon wedi cyflawni'r Ardystiad GEO o fri

Rheoli a Phlannu Coetiroedd: Gwella'r ffiniau ar fferm Sker, gan blannu mwy na 1000 o goed ar ddarn 250m gydag ymrwymiad 15 mlynedd i'w tyfu'n wrych traddodiadol

Hyfforddiant a Chreu Swyddi: Wedi darparu profiad gwaith i 12 myfyriwr prifysgol, gan ddarparu hyfforddiant ymarferol ar reoli cefn gwlad gan glirio prysgwydd, adeiladu waliau cerrig sych, plygu gwrychoedd a bondocio

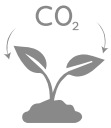
Sgiliau a Threftadaeth Cefn Gwlad: Dros 60m o waliau cerrig sych traddodiadol wedi'u cwblhau gan gontractwyr lleol gan gyfrannu at yr economi leol

Rhaglenni Addysgol: Ymgysylltu ag ysgolion lleol, gyda deunydd addysgol yn cael ei gynhyrchu ac ymweliadau i weld y dirwedd arfordirol a'r ffermydd lleol

Mwy o Fynediad i Fannau yn yr Awyr Agored: Canolbwyntio ar hyrwyddo a datblygu llwybr yr arfordir gydag arwyddion, biniau a seilwaith addysgol wedi'u huwchraddio

Pori Cynaliadwy: Gwartheg yn pori dros yr haf a rheoli defaid yn pori yn y gaeaf

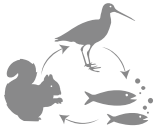
Trosglwyddo Gwybodaeth ac Arloesi: Deunydd ar-lein yn cyrraedd dros 14 mil o bobl gyda channoedd o bobl yn gwylio ac yn rhannu fideo'r prosiect

Dal a Storio Carbon – wedi'i gefnogi drwy blannu gwrychoedd.

Ymaddasu i'r Newid yn yr Hinsawdd – wedi'i gefnogi gan ddigwyddiadau partneriaeth a chael ardystiad GEO.

Bioamrywiaeth Well – wedi'i gefnogi gan ddiwrnodau hyfforddi, rheoli cynefinoedd yn y gaeaf, plannu gwrychoedd a phori cynaliadwy.

Cadernid Ecosystemau – wedi'i gefnogi gan ddiwrnodau hyfforddi, rheoli cynefinoedd yn y gaeaf, plannu gwrychoedd a phori cynaliadwy.

Iechyd a Llesiant – wedi'i gefnogi drwy ddatblygiad y llwybr arfordirol.

Cydlyniant Cymunedol – wedi'i gefnogi gan gyrsiau hyfforddi, digwyddiadau partneriaeth, cyflawni ardystiad GEO, darparu profiad gwaith i fyfyrwyr, llogi contractwyr lleol ar gyfer adeiladu waliau cerrig sych, ymgysylltu ag ysgolion, datblygu llwybrau arfordirol a rhannu deunydd ar-lein.

Sgiliau a Threftadaeth Cefn Gwlad – wedi'i gefnogi gan gyrsiau hyfforddi, darparu profiad gwaith i fyfyrwyr a llogi contractwyr lleol ar gyfer waliau cerrig sych.

Datblygu Capasiti Sgiliau ac Arbenigedd – wedi'u hategu gan gyrsiau hyfforddi, digwyddiadau partneriaeth, darparu profiad gwaith i fyfyrwyr, ymgysylltu ag ysgolion, datblygu llwybrau arfordirol a rhannu deunydd ar-lein.

Cymryd Rhan – Os hoffech ddysgu mwy neu gymryd rhan yng ngwaith Trwy'r Twyni Tywod, mae rhagor o wybodaeth ar gael